

**Powiatowy Zespół Szkół nr 2 im. Wincentego
Witosa w Środzie Śląskiej**

*Normy ochrony uczniów w PZS nr 2 im. W.
Witosa w Środzie Śląskiej*

Środa Śląska 2024

Spis treści

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE.....	3
II. WYJAŚNIENIE POJĘĆ.....	3
II.1 Pojęcia podstawowe.....	3
II.2 Wykorzystywanie fizyczne.....	4
II.3 Wykorzystywanie psychiczne.....	4
II.4 Wykorzystywanie seksualne.....	4
II.5 Cyberprzemoc.....	4
II.6 Zaniedbanie.....	5
II.7 Odwołania do państwowych aktów prawnych.....	5
III. ODPOWIEDZIALNOŚĆ WSZYSTKICH ZA OCHRONĘ UCZNIÓW.....	7
IV. PODSTAWOWE ZASADY.....	7
V. PODSTAWOWE POTRZEBY I PRAWA UCZNIÓW.....	7
VI. PROCEDURA NABORU, WERYFIKACJI I SZKOLENIA PERSONELU.....	8
VII. REGULAMIN WŁAŚCIWYCH PRAKTYK I ZACHOWANIA W PRACY I RELACJACH Z UCZNIAMI ...	8
VII.1 Zasady ogólne.....	8
VII.2 Szacunek dla nietykalności cielesnej, intymności i prywatności ucznia.....	9
VII.3 Indywidualne spotkania z małoletnimi.....	11
VII.4 Troska o uczniów ze specjalnymi potrzebami wychowawczymi lub niepełnosprawnością.....	11
VII.5 Podróże, wycieczki, wypoczynek.....	12
VII.6 Ochrona danych osobowych.....	13
VII.7 Do stosowania w szkołach.....	13
VII.8 Dane wrażliwe.....	15
VII.9 Ochrona wizerunku.....	15
VII.10 Ochrona dobrego imienia (czci) osoby.....	15
VII.11 Zasady dostępu uczniów do Internetu.....	16
VII.13 Ochrona przed niesłusznym posądzeniem członków personelu.....	17
VIII. ZASADY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZAUWAŻENIA OZNAK LUB OTRZYMANIA INFORMACJI O NADUŻYCIU.....	18
VIII.1 Jak należy postępować?.....	18
VIII.2 Jak nie postępować?.....	19
VIII.3 O czym nie wolno zapomnieć?.....	20
IX. PROCEDURA DZIAŁANIA INTERWENCYJNEGO.....	20
X. ZASADY USTALENIA PLANU WSPARCIA DLA UCZNIĄ PO UJAWNIENIU KRZYWDY.....	22
XI. OCHRONA MAŁOLETNIEGO W SYTUACJI PODEJRZEŃ LUB ZAISTNIENIA WYKORZYSTANIA....	23
XII. PROCEDURY OKREŚLAJĄCE ZAKŁADANIE „NIEBIESKIEJ KARTY”.....	23
XIII. SPOSÓB KONSULTACJI Z RODZICAMI I UCZNIAMI NA TEMAT „NORMY OCHRONY UCZNIÓW W PZS NR 2 ...” ORAZ MONITOROWANIA W/W DOKUMENTU.....	24
XIV. POSTANOWIENIA KOŃCOWE.....	24

I. Postanowienia ogólne

1. Mając na względzie dobro uczniów *Normy ochrony uczniów PZS nr 2 im. Wincentego Witosa w Środzie Śląskiej* wspierają zdrowe doświadczenia wychowawcze oraz umacniają pozytywne i przejrzyste procesy, sprzyjające integralnemu rozwojowi uczniów.
2. Celem niniejszego dokumentu jest pomoc wszystkim osobom zatrudnionym w Powiatowym Zespole Szkół nr 2 im. Wincentego Witosa w Środzie Śląskiej nad właściwymi sposobami zachowań w dziedzinie ochrony i bezpieczeństwa powierzonych im uczniów oraz przekazanie wskazówek, przykładów dobrych praktyk, procedur oraz konsekwencji prawnych wynikających z zaniedbań lub naruszeń zapisów prawa dotyczących ochrony dzieci i młodzieży (małoletnich) przed wszelką przemocą, w tym seksualną.
3. *Normy* przeznaczone są do stosowania w Powiatowym Zespole Szkół nr 2 im. Wincentego Witosa w Środzie Śląskiej przez wszystkich pracowników, nauczycieli, trenerów, animatorów, wolontariuszy, praktykantów i stażystów oraz innych pracowników zatrudnionych na różnych stanowiskach i podejmujących różne zakresy odpowiedzialności.

II. Wyjaśnienie pojęć

II.1 Pojęcia podstawowe

1. Małoletni – dzieci oraz młodzież będąca wychowankami lub podopiecznymi Powiatowego Zespołu Szkół nr 2 w Środzie Śląskiej, która nie ukończyła 18 roku życia, przy czym czytając niniejszy dokument należy uwzględniać w odniesieniu do ww. osób również klasyfikację prawną, zgodnie z którą:
  - a. w zakresie postępowania dotyczącego zapobiegania i zwalczania demoralizacji osoba, która nie ukończyła 18 lat określana jest jako osoba nieletnia;
  - b. w zakresie postępowania o czyny karalne małoletni jest to osoba, która dopuściła się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, a przed ukończeniem 17 lat;
  - c. w zakresie wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych małoletnim jest osoba, względem której takie środki zostały orzeczone (choćby ukończyła ona 18 lat), nie dłużej jednak niż do osiągnięcia wieku 21 lat.W dokumencie używanie terminu małoletni i nieletni oraz uczeń jest równoznaczne i zależy pod nim rozumieć zarówno dziewczęta, jak i chłopców.
2. Małoletni o specjalnych potrzebach edukacyjnych – zarówno chorzy, słabi, dysfunkcyjni, jak i wybitnie zdolni.
3. Opiekun – opiekun prawny w rozumieniu art. 145-177 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.
4. Personel – wszystkie osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej lub podejmujące obowiązki na zasadach wolontariatu w dziele wychowawczym, w tym w szczególności: wychowawcy, nauczyciele, pracownicy, trenerzy, animatorzy, wolontariusze, praktykanci, stażyści.
5. Pracownik – w sensie ścisłym to osoba pełnoletnia, zatrudniona na umowę o pracę. W niniejszym dokumencie to pojęcie oznacza także osoby wykonujące czy to usługę, czy zlecenie na podstawie umowy cywilnoprawnej. Pracownicy młodociani, czyli ci, którzy ukończyli 16 lat, ale nie ukończyli 18 roku życia, nie są zatrudniani w naszych dziełach.
6. Praktykant – osoba odbywająca w naszym dziele praktykę pedagogiczną na podstawie skierowania lub umowy cywilnoprawnej.
7. Stażysta – osoba odbywająca staż zawodowy.
8. Wolontariusz – to osoba pełnoletnia podejmująca określone zadania na podstawie porozumienia o wykonywaniu wolontariatu.

9. Wychowawca – członek personelu, którego zadaniem jest prowadzenie zajęć o charakterze dydaktycznym, opiekuńczym i wychowawczym, czy to na podstawie stosunku pracy, czy umowy cywilnoprawnej, czy w charakterze wolontariatu.

10. Wykorzystywanie (zamiennie: przemoc, molestowanie, nadużycie, prześladowanie) – to forma krzywdzenia polegająca na wywieraniu wpływu na proces myślowy, zachowanie lub stan fizyczny osoby pomimo braku przyzwolenia z jej strony. Wyróżnia się wykorzystanie fizyczne, psychiczne, seksualne, cyberprzemoc i zaniedbanie.

II.2 Wykorzystywanie fizyczne

11. Wykorzystywanie fizyczne to każda forma niewłaściwego, nieprzypadkowego naruszenia nietykalności cielesnej małoletniego, zarówno zamierzonego, jak i wynikającego z zaniedbania opieki nad małoletnim (jak np. potrząsanie dzieckiem w formie kary, bicie, rzucanie, oształnianie różnymi środkami, powodowanie oparzeń, topienie, duszenie lub inne używanie siły fizycznej). Do krzywdy fizycznej może dojść także wtedy, gdy rodzic lub opiekun prawny zatai objawy choroby nieletniego lub świadomie przyczyni się do niej.

II.3 Wykorzystywanie psychiczne

12. Wykorzystywanie psychiczne polega na uporczywym, niewłaściwym traktowaniu emocjonalnym małoletniego powodującym poważne i trwałe defekty w jego rozwoju emocjonalnym. Jest ono najczęściej występującą kategorią nadużyć w relacjach między wychowawcami a dziećmi.

13. W psychice małoletniego może się kodować przekaz, że nie ma on żadnej wartości lub poczucie, iż nie jest kochany ani akceptowany albo że ma wartość jedynie wtedy, gdy odpowiada zadowalająco na potrzeby innych. Wykorzystanie lub przemoc psychiczna może polegać na stawianiu wymagań nieodpowiednich do wieku i rozwoju małoletniego. Mogą to być relacje, które przekraczają jego zdolności rozwojowe, czy też nadopiekuńczość lub ograniczenie możliwości odkrywania i uczenia się. Wykorzystanie emocjonalne przejawia się także poprzez zamknięcie nieletniego na normalne relacje społeczne, ma też miejsce wtedy, gdy małoletni widzą złe traktowanie innych, co może prowadzić do tego, że będą się czuli zastraszeni i zagrożeni. Do tej kategorii należy również wykorzystanie seksualne lub demoralizowanie małoletnich. Określony rodzaj wykorzystania emocjonalnego jest obecny w każdej przemocy wobec małoletnich.

II.4 Wykorzystywanie seksualne

14. O wykorzystywaniu seksualnym mówimy w sytuacji, gdy osoba małoletnia świadomie lub nieświadomie zostaje użyta przez inną osobę w celu pobudzenia lub zaspokojenia seksualnego tejże osoby lub osób trzecich. Zasadniczo rozróżnia się wykorzystanie z fizycznym dotykiem i bez dotyku.

15. Wykorzystanie z użyciem kontaktu fizycznego obejmuje penetrację lub akty niepenetrujące (obmacywanie, pieszczoty, pocałunki itd.).

16. Wykorzystanie seksualne małoletniego bez używania dotyku ma miejsce wtedy, gdy małoletni jest fotografowany lub filmowany do celów pornograficznych, prezentowane są mu treści erotyczne, jest świadkiem ekshibicjonizmu, jest konfrontowany z obscenicznym językiem lub nieprzyzwoitymi obrazami albo zachęcany, by zachowywał się w sposób seksualnie niewłaściwy.

II. 5 Cyberprzemoc

17. Cyberprzemoc to wszelka przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych – komunikatorów, czatów, stron internetowych, blogów, SMS-ów, MMS-ów. Przykłady cyberprzemocy: wysyłanie wulgarnych e-maili i SMS-ów, kłótnie internetowe, publikowanie i rozsyłanie ośmieszających informacji, zdjęć i filmów, podszywanie się pod inną osobę, obraźliwe komentowanie wpisów na blogu, przesyłanie linków z obraźliwymi zdjęciami i filmikami znajomym.

II.6 Zaniedbanie

18. Zaniedbanie definiowane jest jako pozbawienie małoletniego określonego dobra, powodujące znaczącą szkodę lub osłabienie jego rozwoju, w tej kategorii mieści się m.in. pozbawienie żywności, ubrania, ciepła, środków higieny, stymulacji intelektualnej, opieki, poczucia bezpieczeństwa, przyjaznych uczuć, opieki medycznej. Równie poważnym aktem zaniedbania jest niechronienie nieletniego przed szkodami fizycznymi i psychicznymi, przed niebezpieczeństwami, nie zapewnienie mu odpowiedniej pomocy, w tym powierzenie go ludziom, którzy nie zapewniają mu odpowiedniej opieki medycznej i leczenia.

19. Zaniedbanie staje się widoczne dopiero w perspektywie dłuższego okresu czasu. Objawia się ono jako permanentny stan niezaspokajania fizycznych, emocjonalnych i psychicznych potrzeb dziecka, prowadzący do poważnych negatywnych następstw. Symptomami, które mogą świadczyć o zaniedbywaniu dziecka są m.in. niepokojąco mały wzrost lub masa ciała dziecka, czy też jego notoryczna nieobecność w szkole.

20. Zaniedbanie może wystąpić już w okresie ciąży z powodu używania przez matkę środków uzależniających. Rodzic może świadomie dopuścić się zaniedbania, nie dostarczając dziecku żywności, odzieży i schronienia, usuwając je z domu czy odrzucając.

21. Pracownicy szkoły, będąc świadomi swoich zadań i obowiązków, stosują należytą staranność w identyfikacji czynników ryzyka zagrażających bezpieczeństwu małoletnich, w tym tj.:

- uczeń jest często brudny, nieprzyjemnie pachnie;
- uczeń kradnie jedzenie, pieniądze itp.;
- uczeń żebrze - uczeń jest głodny;
- uczeń nie otrzymuje potrzebnej mu opieki medycznej, szczepień, okularów itp.;
- uczeń nie ma przyborów szkolnych, odzieży i butów dostosowanych do warunków atmosferycznych;
- uczeń ma widoczne obrażenia ciała (siniaki, ugryzienia, rany), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić. Obrażenia są w różnej fazie gojenia;
- podawane przez ucznia wyjaśnienia dotyczące obrażeń wydają się niewiarygodne, niemożliwe, niespójne itp., uczeń często je zmienia;
- pojawia się niechęć do lekcji wychowania fizycznego - uczeń nadmiernie zakrywa ciało, niestosownie do sytuacji i pogody;
- boi się rodzica lub opiekuna, boi się powrotu do domu;
- uczeń wzdryga się, kiedy podchodzi do niego osoba dorosła;
- uczeń cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne: bóle brzucha, głowy, mdłości itp.;
- uczeń jest bierny, wycofany, uległy, przestraszony, depresyjny itp. lub zachowuje się agresywnie, buntuje się, sam się okalecza itp.;
- uczeń osiąga słabsze wyniki w nauce w stosunku do swoich możliwości;
- uczeń ucieka w świat wirtualny (gry komputerowe, Internet);
- używa środków psychoaktywnych;
- nadmiernie szuka kontaktu z dorosłym (tzw. „lepkość” małoletniego);

- w pracach artystycznych, rozmowach, zachowaniu ucznia zaczynają dominować elementy/motywy seksualne;
- uczeń jest rozbudzony seksualnie niestosownie do sytuacji i wieku;
- uczeń ucieka z domu;
- nastąpiła nagła i wyraźna zmiana zachowania ucznia;
- uczeń mówi o przemocy.

Jeżeli z objawami u ucznia współwystępują określone zachowania rodziców lub opiekunów, to podejrzenie, że uczeń jest krzywdzony jest szczególnie uzasadnione. Niepokojące zachowania rodziców to:

- rodzic (opiekun) podaje nieprzekonujące lub sprzeczne informacje lub odmawia wyjaśnień przyczyn obrażeń ucznia;
- rodzic (opiekun) odmawia, nie utrzymuje kontaktów z osobami zainteresowanymi losem ucznia;
- rodzic (opiekun) mówi o małoletnim w negatywny sposób, ciągle obwinia, poniża, strofuje ucznia (np. używając określeń takich jak „idiota”, „gnojek”, „gówniarz”);
- rodzic (opiekun) poddaje małoletniego surowej dyscyplinie lub jest nadopiekuńczy lub zbyt pobłażliwy lub odrzuca małoletniego;
- rodzic (opiekun) nie interesuje się losem i problemami małoletniego;
- rodzic (opiekun) często nie potrafi podać miejsca, w którym aktualnie przebywa małoletni;
- rodzic (opiekun) jest apatyczny, pogrążony w depresji;
- rodzic (opiekun) zachowuje się agresywnie;
- rodzic (opiekun) ma zaburzony kontakt z rzeczywistością np. reaguje nieadekwatnie do sytuacji;
- wypowiada się niespójnie;
- rodzic (opiekun) nie ma świadomości lub neguje potrzeby małoletniego;
- rodzic (opiekun) faworyzuje jedno z rodzeństwa;
- rodzic (opiekun) przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym lub werbalnym;
- rodzic (opiekun) nadużywa alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających.

W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka, pracownicy szkoły podejmują rozmowę z rodzicami, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywując ich do szukania stosownej pomocy.

Pracownicy Szkoły monitorują sytuację i dobrostan ucznia.

II.7 Odwołania do państwowych aktów prawnych

22. Używane w dokumencie akty prawa państwowego odnoszą się do:
- a. *Kodeks cywilny* – ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. 1964 nr 16 poz. 93 z późn. zm.);
  - b. *Kodeks karny* – ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553 z późn. zm.);
  - c. *Kodeks postępowania cywilnego* – ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 1964 nr 43 poz. 296 z późn. zm.);
  - d. *Kodeks postępowania karnego* lub *kk*– ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 1997 nr 89 poz. 555 z późn. zm.);
  - e. *Kodeks pracy* – ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U. 1974 nr 24 poz. 141 z późn. zm.);
  - f. *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* – ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. 1964 nr 9 poz. 59 z późn. zm.);
  - g. Rozporządzenie MENiS w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej

i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji - Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 sierpnia 2014 r. (Dz.U. 2014 poz. 1170 z późn. zm.);

h. *Ustawa o ochronie danych osobowych* – ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. 2018 poz. 1000 z późn. zm.);

i. *Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* – ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005 nr 180 poz. 1493 z późn. zm.);

j. *Ustawa o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym* - z dnia 13 maja 2016 r. (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 z późn. zm.);

k. *Ustawa o zmianie ustawy* – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw - z dnia 28 lipca 2023 r. (Dz. U. poz. 1606).

III. Odpowiedzialność wszystkich za ochronę uczniów

23. Opieka nad małoletnimi/uczniami jest rozumiana jako troska o ich godność, o dobro fizyczne, psychiczne i duchowe. Wszyscy członkowie personelu biorą na siebie tę odpowiedzialność, zważywszy, że okoliczności skrzywdzenia małoletnich może być wiele.

24. Uczniowie mogą zostać wykorzystani w swoim miejscu zamieszkania, w instytucji, w swoim środowisku, przez znajomego lub rzadziej – przez osobę lub osoby obce. Mogą zostać wykorzystani przez jednego lub kilku dorosłych albo przez innego małoletniego lub kilku małoletnich. Ktoś może wykorzystać małoletniego, wyrządzając mu krzywdę. Równocześnie ktoś może być winnym zaniedbania, nie interweniując w celu zapobiegnięcia krzywdzie.

25. Ochroniać i promować dobro uczniów to w szczególności chronić ich przed każdym złem – to cel koordynacji grup, zespołów, komisji i wszystkich członków personelu, w tym szczególnie dyrektora, którzy podejmują działania wychowawcze według właściwych im ról i kompetencji.

IV. Podstawowe zasady

26. Polityka ochrony ucznia opiera się na następujących zasadach:

- a.** nie ma żadnej tolerancji dla nadużyć wobec uczniów;
- b.** prawa uczniów są chronione;
- c.** uczniowie mają zagwarantowane w każdym względzie bezpieczeństwo i ochronę;
- d.** każdy z osobna i wszyscy razem odpowiadają za bezpieczeństwo uczniów;
- e.** wychowawcy posiadają skuteczne narzędzia służące ochronie uczniów w postaci odpowiedniego wykształcenia, umiejętności stosowania systemu wychowawczego oraz znajomości procedur postępowania.

V. Podstawowe potrzeby i prawa uczniów

27. Każdy uczeń ma potrzebę:

- a.** zaspokojenia potrzeb fizycznych i zwrócenia na siebie uwagi;
- b.** nawiązywania kontaktów i relacji społecznych;
- c.** przynależności do grupy społecznej np. do rodziny, grupy rówieśniczej itp.;
- d.** uznania i szacunku ze strony innych osób;
- e.** otrzymania wsparcia w integralnym rozwoju;
- f.** budowania i potwierdzania własnej tożsamości;

- g. pozyskania sensu życia i poczucia celu i realizacji;
  - h. poczucia bezpieczeństwa i doświadczania miłości.
28. Każdy uczeń ma prawo do:
- a. poznania i ochrony swoich potrzeb i praw;
  - b. ochrony przed zaniedbaniem, przemocą i wykorzystaniem;
  - c. obrony, w tym prawo do korzystania z pomocy obrońcy;
  - d. odmowy składania wyjaśnień;
  - e. ochrony przed dyskryminacją;
  - f. pobierania lekcji religii w szkole;
  - g. świadczenia z tytułu wypadku lub choroby;
  - h. poszanowania własnej godności.

VI. Procedura naboru, weryfikacji i szkolenia personelu

29. W Powiatowym Zespole Szkół nr 2 im. Wincentego Witosa w Środzie Śląskiej funkcjonuje procedura naboru i weryfikacji personelu, zwana procedurą rekrutacyjną, umożliwiającą rozpoznanie motywacji, kwalifikacji i zdatości kandydatów do zatrudnienia.
30. Cały personel, ze szczególną uwagą na osoby nowo przyjęte, po zapoznawaniu się z treścią niniejszego dokumentu, potwierdza ten fakt podpisaniem *Norm ochrony uczniów PZS nr 2 im. W. Witosa w Środzie Śląskiej* (załącznik nr 1).
31. Dyrektor szkoły dopilnowuje, aby odpowiednio do podejmowanych obowiązków cały personel (pedagogiczny, jak i niepedagogiczny) został zapoznany z treścią *Norm*.

VII. Regulamin właściwych praktyk i zachowania w pracy i relacjach z uczniami

32. Poniższy *Regulamin właściwych praktyk* stanowi narzędzie służące eliminowaniu ryzyka popełnienia nadużyć wobec uczniów. Przestrzeganie jego postanowień pozwala zminimalizować ryzyko wystąpienia nadużyć w relacjach z uczniami. Celem kodeksu jest:
- a. zapewnienie bezpieczeństwa uczniom powierzonym Powiatowemu Zespołowi Szkół nr 2 w Środzie Śląskiej oraz zatrudnianemu przez niego personelowi;
  - b. udzielenie rodzicom lub prawnym opiekunom uczniów moralnej pewności co do stosowania najwyższych standardów bezpieczeństwa.
33. W centrum niniejszego regulaminu znajduje się dobro ucznia, z czym wiąże się podkreślenie wagi:
- a. słuchania dzieci i młodzieży;
  - b. szacunku wobec nich jako osób;
  - c. doceniania ich wysiłków i osiągnięć;
  - d. angażowania ich w procesy decyzyjne, tam gdzie jest to dla nich pożyteczne i konieczne;
  - e. zachęcania ich i pozytywnego motywowania.

VII.1 Zasady ogólne

34. Stosowanie przez personel kar cielesnych wobec uczniów jest zakazane w każdych okolicznościach i od tej reguły nie ma wyjątków.

35. Wszyscy uczniowie mają prawo do bycia traktowanymi z jednakową troską przez cały personel szkoły. Nie do zaakceptowania jest faworyzowanie przez wychowawcę lub innych członków personelu pojedynczych osób, wyrażane werbalnie czy niewerbalnie.
36. Nie może być ze strony personelu, w szczególności ze strony wychowawców, tolerancji wobec jakiegokolwiek zachowania, które może zostać odczytane jako znęcanie się lub dokuczanie, zarówno ze strony dorosłych jak i samych uczniów.
37. Nie należy przebywać z uczniami sam na sam. Szczegółowe zasady prywatnych rozmów zostały opisane w dalszej części niniejszego dokumentu.
38. Członkowie personelu, w tym zwłaszcza wychowawcy, winni unikać przebywania przez nieuzasadnienie długi czas z uczniem lub grupą uczniów bez uzasadnionej przyczyny.
39. Członek personelu nie może udawać się w podróż samochodem sam na sam z uczniem. Szczegółowe wyjaśnienia na ten temat zostały zawarte w dalszej części niniejszego dokumentu.
40. Nie do zaakceptowania jest werbalne naruszanie dobra uczniów przez personel, w tym zwłaszcza opowiadanie w ich obecności żartów o podtekście seksualnym. W przypadku konieczności podjęcia z małoletnim rozmowy na tematy związane z płciowością należy wykazać się daleko idącą ostrożnością, delikatnością i roztropnością.
41. Pod żadnym pozorem personel nie może oferować i częstować uczniów, podopiecznych alkoholem, papierosami, e-papierosami, środkami odurzającymi (w tym narkotykami) i im pochodnymi lub tolerować ich używania.
42. Zabronione jest pozostawanie pod wpływem alkoholu lub środków odurzających przez personel prowadzący zajęcia lub sprawujący w danym czasie opiekę nad małoletnimi.
43. W pracy z uczniami personel powinien używać środków, języka i metod adekwatnych do wieku wychowanków. Podobnie powinien być potraktowany przekaz medialny, np. przez telefon komórkowy, Internet, wideo itp. W żadnym jednak wypadku nie wolno wykorzystywać materiałów pornograficznych lub zawierających treści obsceniczne.
44. Pracownik szkoły powinien kontaktować się z uczniem tylko przez szkolne komunikatory takie jak dziennik elektroniczny, szkolny telefon (w uzasadnionych przypadkach np. wycieczek lub wyjazdów kontaktowego numeru telefonu). Nauczyciel nie powinien kontaktować się z uczniami przez prywatne komunikatory np. Facebook, WhatsApp
45. Nieprzestrzeganie głównych zasad postępowania traktowane będzie jako naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, z wszystkimi wynikającymi stąd konsekwencjami, z rozwiązaniem stosunku pracy włącznie.

VII.2 Szacunek dla nietykalności cielesnej, intymności i prywatności ucznia

46. Priorytetem pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych jest szanowanie nietykalności cielesnej ucznia. Mamy oczywiście świadomość, że dotyk niesie ze sobą pewne niebezpieczeństwa, ale nie jesteśmy maszynami a wychowawcami i w każdym aspekcie życia posługujemy się gestami i słowami. Nieludzkim więc byłoby uciekanie od każdej formy dotyku.
47. Personel zawsze winien wykazywać daleko idącą troskę o integralność i nienaruszalność cielesną każdego ucznia. Wchodzenie w jakikolwiek kontakt dotykowy z uczniem musi iść w parze z najdalej posuniętą ostrożnością i rozważą. Dopuszczalnym zachowaniem, respektującym nietykalność małoletniego jest:
  - a. poklepanie po ramionach lub plecach;
  - b. uścisk dłoni lub „danie sobie piątki”;
  - c. delikatne objęcie na powitanie;
  - d. dotykanie rąk, ramion czy barków;

- e. werbalne pochwalenie;
  - f. trzymanie się za ręce w czasie zabawy integracyjnej czy dla uspokojenia małoletniego;
  - g. w sytuacji wzburzenia emocjonalnego;
  - h. pomoc nauczyciela przy wykonywaniu ćwiczeń na zajęciach wychowania fizycznego;
  - i. udzielanie pomocy medycznej w sytuacji tego wymagającej;
  - j. rozdzielanie uczniów bijących się.
48. Zawsze właściwym jest zapytanie ucznia o pozwolenie na taki rodzaj zachowania.
49. Niewłaściwym zachowaniem i nadużyciem wobec nietykalności są:
- a. wszelkie formy okazywania niechcianej czułości;
  - b. pełne i mocne uściski i objęcia, tzw. „niedźwiadki”;
  - c. dotykanie piersi, pośladków i okolic intymnych;
  - d. klepanie w uda lub kolana;
  - e. łaskotanie lub „mocowanie się” w silnym objęciu;
  - f. obejmowanie młodocianego, stojąc za jego plecami;
  - g. masaże;
  - h. całowanie, w szczególności w usta;
  - i. kładzenie się albo spanie obok ucznia na wycieczkach lub szkolnych wyjazdach;
  - j. okazywanie czułości w miejscach wyizolowanych, np. łazienki, ubikacje, prywatne pokoje;
  - k. komplementowanie odnoszące się do rozwoju fizycznego.
50. Należy eliminować wszelkie gry i zabawy, w których dochodzi do powyżej opisanych niewłaściwych zachowań, w szczególności, gdy używa się powyższych form dotyku.
51. Uczniom przysługuje prawo do prywatności, które szczególnie należy szanować w miejscach takich jak przebieralnie, pływalnie, łazienki i toalety. Personel nie może w żaden sposób naruszać prywatności małoletnich w tych miejscach, włączając w to wykonywanie zdjęć. Personel winien także zadbać, by w wyżej opisanych miejscach zdjęć nie robili sobie także nawzajem sami uczniowie.
52. Na fotografowanie uczniów w innych sytuacjach i upublicznianie ich zdjęć personel musi uprzednio uzyskać pisemną zgodę rodzica lub opiekuna. To samo dotyczy produkcji materiałów filmowych i multimedialnych. Zgoda udzielana jest zgodnie z Polityką Bezpieczeństwa Danych Osobowych.
53. Personel nie może wyręczać uczniów ani pomagać im w czynnościach natury osobistej (toaleta, mycie się, przebieranie itp.), o ile uczniowie są w stanie wykonać te czynności samodzielnie.
54. Personel nie może się obchodzić z uczniem niewłaściwie, w tym szorstko go traktować czy żartować nieprzyzwoicie. Zdrowa rezerwa w kontakcie ma stworzyć poczucie bezpieczeństwa i zapewnić małoletniemu dobre samopoczucie.
55. Przepęstwa takie jak obcowanie seksualne, zmuszanie do czynności seksualnych, gwałt, wytwarzanie, rozpowszechnianie i posiadanie treści pornograficznych z udziałem ucznia ścigane są z oskarżenia publicznego – na wniosek osoby pokrzywdzonej bądź z urzędu. W przypadku, gdy pokrzywdzonym jest małoletni, przedawnienie karalności przestępstw określonych w rozdziale *XXV Kodeksu karnego*, tj. przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, nie może nastąpić przed ukończeniem przez pokrzywdzonego 30 roku życia.
56. Na podstawie *art. 240 Kodeksu karnego*, każdy mając wiarygodną wiadomość o usiłowaniu lub dokonaniu czynu zabronionego, określonego w *art. 197 §3 lub 4 (gwałt)*, *art. 198 (seksualne wykorzystywanie niepoczytalności lub bezradności)*, *art. 200 (seksualne wykorzystywanie małoletniego) Kodeksu karnego* - ma obowiązek zawiadomienia organów ścigania. Niewypełnienie takiego obowiązku jest zagrożone karą pozbawienia wolności do lat

3. Obowiązek ten nie istnieje tylko wówczas, kiedy ma się pewność co do tego, że organy ścigania zostały już powiadomione o czynie zabronionym.

57. Nieprzestrzeganie niniejszych zasad szacunku dla nietykalności cielesnej, intymności i prywatności ucznia traktowane będzie jako naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych z wszystkimi wynikającymi stąd konsekwencjami, z rozwiązaniem stosunku pracy włącznie.

VII.3 Indywidualne spotkania z małoletnimi

58. Jeżeli dobro ucznia wymaga indywidualnego spotkania z członkiem personelu, spotkanie to nie może odbywać się w warunkach odizolowanych. Informacja o czasie i miejscu spotkania winna być przekazana innym członkom personelu. W razie możliwości członek personelu przeprowadzający tego rodzaju spotkanie powinien zatroszczyć się o transparentność (np. przeszklone drzwi lub ściany pomieszczenia, obecność innych osób w bezpośrednim pobliżu, otwarte drzwi, itp.).

59. Indywidualnych spotkań z uczniami nie wolno w nieroztropny sposób mnożyć ani przedłużać. Zarówno pora, jak i liczba spotkań powinna być określona.

60. Członek personelu winien poinformować rodziców lub opiekunów małoletniego o planowanym indywidualnym spotkaniu z uczniem, chyba że podanie takiej informacji zagrażałoby bezpieczeństwu ucznia.

61. Zaleca się unikanie składania wizyt w prywatnych pokojach uczniów w czasie wyjazdów lub wycieczek. Miejsca te nie są również właściwym środowiskiem do odbywania przez personel rozmów z uczniami. Należy bezwzględnie unikać wysyłania lub zapraszania z jakiegokolwiek innego powodu małoletnich do pomieszczeń prywatnych.

62. Nieprzestrzeganie niniejszych zasad dotyczących indywidualnych spotkań z uczniami traktowane będzie jako naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, z wszystkimi wynikającymi stąd konsekwencjami, z rozwiązaniem stosunku pracy włącznie.

VII.4 Troska o uczniów ze specjalnymi potrzebami wychowawczymi lub niepełnosprawnością

63. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami oraz niepełnosprawni zazwyczaj wymagają dodatkowej uwagi ze strony personelu. W takich przypadkach oczekuje się od personelu szczególnej wrażliwości oraz przekazywania jasnych i jednoznacznych komunikatów.

64. Jeżeli zachodzi potrzeba pomocy uczniowi niepełnosprawnemu w czynnościach osobistych, personel winien jej udzielać z pełnym zrozumieniem problemu oraz za zgodą rodziców lub opiekunów. Przy udzielaniu takiej pomocy członek personelu ma obowiązek kierować się należytych szacunkiem i dyskrecją.

65. Personel nie może wyręczać ucznia niepełnosprawnego w czynnościach osobistych, które jest w stanie wykonać samodzielnie.

66. W nagłym wypadku, gdy ten rodzaj pomocy jest potrzebny, rodzice lub opiekunowie prawni powinni zostać o tym powiadomieni tak szybko, jak to tylko jest możliwe.

67. Uczniowie niepełnosprawni lub z specyficznymi trudnościami mogą być łatwiej niż inni wykluczeni z grupy. Dlatego ważne jest, aby personel umiał wysłuchać tych uczniów, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że mogą oni mieć trudności w wyrażaniu swoich uczuć z obawy przed niewłaściwym zrozumieniem lub zlekceważeniem.

68. Należy pamiętać, że uczniowie wymagający szczególnej, specjalnej troski mogą się uzależnić od dorosłych bardziej niż inni małoletni.

69. Członkowie personelu mający bezpośrednią styczność z uczniami powinni zostać poinformowani, gdy pojawi się przypuszczenie, że uczeń jest zastraszony lub narażony na

jakieś formy przemocy. Może to być trudne do rozpoznania z powodu ich ograniczenia fizycznego i psychicznego.

70. Wielkie znaczenie ma uważne słuchanie uczniów wymagających specjalnej troski, ponieważ wyrażanie obaw przychodzi im z trudnością. Nie należy lekceważyć tego, co mówią.

71. Nieprzestrzeganie niniejszych zasad postępowania z uczniami o specjalnych potrzebach wychowawczych i niepełnosprawnymi traktowane będzie jako naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych z wszystkimi wynikającymi stąd konsekwencjami, z rozwiązaniem stosunku pracy włącznie.

VII.5 Podróże, wycieczki, wypoczynek

72. Wszystkie wycieczki, zarówno jedno- jak i wielodniowe, wyjazdy, turnusy wakacyjne i pobyty poza szkołą, jak również czas świąteczny powinny być starannie planowane i w sposób formalny dokumentowane ze szczególnym uwzględnieniem kwestii transportu, zakwaterowania, planu dnia oraz bezpieczeństwa. Należy także zadbać o stosowne ubezpieczenia i potrzebne zgody.

73. Podczas wyjazdów konieczne jest monitorowanie zachowań uczniów, które mogą świadczyć o trudnościach małoletniego z aklimatyzacją w grupie, problemach w nawiązywaniu kontaktów z rówieśnikami oraz braku umiejętności radzenia sobie z sytuacjami konfliktowymi pojawiającymi się w grupie rówieśników.

74. Szczególną uwagę i wyjątkową czujność należy wykazać w stosunku do tych uczniów, których zachowanie może stwarzać zagrożenie, budzić niepokój lub być źródłem dyskomfortu dla innych uczniów uczestników wakacyjnego pobytu.

75. Personel nie może bagatelizować jakichkolwiek sygnałów mogących wskazywać w szczególności na: izolowanie się ucznia w grupie rówieśników, przejawy agresji wśród uczniów (w szczególności agresywne zachowania starszych wobec młodszych), konflikty między podopiecznymi, pojawiające się w przypadku uczniów zachowania seksualne nieadekwatne do ich wieku, wykorzystywanie przez rówieśników zagubienia i nieporadności uczniów słabiej przystosowanych do radzenia sobie w grupie.

76. Należy poświęcać jak najwięcej uwagi uczniom, którzy nie radzą sobie w kontaktach z rówieśnikami (w szczególności kontrolować ich samopoczucie oraz na bieżąco oceniać, czy sytuacja pobytu na kolonii, obozie czy turnusie nie stanowi dla takiego ucznia zbyt dużego obciążenia emocjonalnego, mogącego powodować zagrożenie dla jego zdrowia).

77. W razie stwierdzenia tego rodzaju przypadków personel ma obowiązek podjąć działania w celu wyjaśnienia zaistniałej sytuacji oraz powinien bezzwłocznie przystąpić do podjęcia odpowiednich czynności zapewniających bezpieczeństwo, spokój i dobre samopoczucie podopiecznych, w tym: ustalić przyczynę dostrzeżonych u podopiecznych problemów, pomóc uczniowi, który zgłasza problem lub w przypadku którego dostrzeżono, że ma problemy, których nie potrafi (lub z jakichś przyczyn boi się) zasygnalizować, zgłosić stwierdzony przypadek dyrektorowi oraz w uzasadnionych przypadkach rodzicom, opiekunom, odpowiednim władzom lub specjalistom (w szczególności psychologom).

78. Na każdy wyjazd z małoletnimi, po uprzednim zapoznaniu rodziców (opiekunów prawnych) z programem wyjazdu, wychowawca zobowiązany jest uzyskać od nich zgody na udział w wycieczce / imprezie / spotkaniu.

79. Rodzice mają prawo do informacji o kontaktowym numerze telefonu, pod którym będą mogli uzyskać informacje o dziecku podczas jego pobytu na wycieczce.

80. Na początku wycieczki wychowawcy mają obowiązek zapoznać uczestników z obowiązującymi podczas niej zasadami i regulaminami.

81. Należy zwrócić uwagę, aby czas przeznaczony na odpoczynek nocny zaplanowano

w sposób zgodny z normami bezpieczeństwa. Szczególną uwagę należy poświęcić rozplanowaniu miejsc noclegowych i uczynić to – o ile to możliwe – jeszcze przed wyjazdem.

82. Sypialnie chłopców i dziewcząt powinny być odseparowane i jeśli to możliwe nadzorowane przez personel tej samej płci, co przebywający w nich uczniowie.

83. Personel nie może nocować w pomieszczeniu, w którym nocują uczniowie.

84. W sytuacji szczególnej, wymagającej od członka personelu pozostania w nocy w sypialni z małoletnim, powinien on o tym fakcie powiadomić inną osobę dorosłą (standardowo: dyrektora lub kierownika wycieczki).

85. Wychowawca powinien na bieżąco przekazywać informacje na temat zdarzeń mających miejsce w trakcie organizowanych kolonii, obozów oraz turnusów, które mogą stanowić zagrożenie dla ich uczestników oraz sygnalizować potrzebę podjęcia interwencji ze strony organizatorów w każdym przypadku, w którym taka interwencja może przyczynić się do rozwiązania problemów dostrzeżonych przez opiekunów lub wychowawców.

86. Nieprzestrzeganie niniejszych zasad organizowania wyjazdów z uczniami traktowane będzie jako naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, z wszystkimi wynikającymi stąd konsekwencjami, z rozwiązaniem stosunku pracy włącznie.

VII.6 Ochrona danych osobowych

87. Szkoła, która samodzielnie decyduje o celach i zakresie przetwarzania danych osobowych jest administratorem danych osobowych, ustanawiają wewnętrzną Politykę Bezpieczeństwa Danych Osobowych w oparciu o przepisy:

a. Ogólnego rozporządzenia o ochronie danych nr 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. (Dz.U. UE z 2016 r. L 119/1 z późn. zm.).

W szczególności w przypadku zbierania danych osobowych od osoby, której one dotyczą, administrator danych jest obowiązany dopełnić wymogów informacyjnych wynikające z art. 13 i art. 14 Ogólnego rozporządzenia oraz art. 8 i art. 9 Dekretu Ogólnego dotyczące m.in. poinformować tę osobę o adresie swojej siedziby i pełnej nazwie, celu zbierania danych, przewidywanych odbiorcach lub kategoriach odbiorców danych, prawie dostępu do treści swoich danych oraz ich poprawiania, dobrowolności albo obowiązku podania danych, a jeżeli taki obowiązek istnieje, o jego podstawie prawnej oraz możliwości złożenia skargi do Urzędu Nadzorczego.

VII.7 Do stosowania w szkołach

88. W oparciu o obowiązujące przepisy prawa szkoła może gromadzić oraz przetwarzać następujące dane osobowe uczniów między innymi:

a. imię (imiona) i nazwisko;

b. datę i miejsce urodzenia;

c. numer PESEL, a w przypadku gdy dziecko nie posiada numeru PESEL, serię i numer paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość;

d. adres zamieszkania dziecka oraz dane osobowe rodziców (opiekunów prawnych);

e. imiona i nazwiska rodziców (prawnych opiekunów);

f. adresy ich zamieszkania.

89. Biorąc pod uwagę, że przepisy prawa nakładają na szkołę obowiązek gromadzenia i przechowywania ww. danych osobowych uczniów i rodziców, okoliczność ta stanowi wystarczającą podstawę legalizującą ich przetwarzanie; dotyczy to tylko tych danych

o których mowa w punkcie 88 i nie jest wymagane uzyskiwanie przez szkołę dodatkowej zgody na ich gromadzenie.

90. Przetwarzanie danych osobowych przez szkołę w oparciu o same regulacje prawne może nastąpić jednak tylko w zakresie niezbędnym dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa, czyli dydaktyczno-opiekuńczo-wychowawczych.

91. W przypadku rodziców (opiekunów prawnych) przyjmuje się, że szkoła może przetwarzać ich dane osobowe w celach informacyjnych i korespondencyjnych związanych z edukacją dziecka. Taki zakres przetwarzania jest bowiem niezbędny dla wykonania obowiązków ustawowych, które spoczywają na organie prowadzącym szkołę.

92. Wszystkie pozostałe, nie wymienione powyżej w punkcie 88 dane osobowe uczniów oraz rodziców (opiekunów prawnych) szkoła może gromadzić i przetwarzać co do zasady tylko na podstawie prawnych przesłanek, przy czym przesłanka zgody stosowana jest, gdy nie mogą zaistnieć inne przesłanki.

93. Każda osoba, której dane osobowe posiada szkoła w tym osoba wyrażająca zgodę musi być wcześniej poinformowana o zasadach przetwarzania danych osobowych zgodnie z obowiązkiem, o których mowa w punkcie 88.

94. Zgodę w odniesieniu do przetwarzania danych osoby małoletniej należy uzyskać od jej rodzica (opiekuna prawnego). Uczniowie pełnoletni sami wyrażają natomiast taką zgodę. W przypadku małoletnich posiadających ograniczoną zdolność do czynności prawnych, czyli tych, którzy ukończyli 16 lat, wyrażane są poglądy, że mogą oni samodzielnie wyrazić zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych. Ponieważ jednak rodzice (opiekunowie prawni) po uzyskaniu przez małoletniego ograniczonej zdolności do czynności prawnych w dalszym ciągu mogą podejmować w jego imieniu działania prawne, bezpieczniej jest uzyskać tego rodzaju zgodę od przedstawiciela ustawowego. Pozwala to uniknąć zarzutu, że małoletni udzielając zgody na przetwarzanie swoich danych osobowych nie działał z odpowiednim rozeznaniem.

95. Decyzja w sprawie wyrażenia zgody na przetwarzanie danych powinna być świadoma, dobrowolna, dotyczyć jednego celu przetwarzania danych osobowych oraz być podjęta swobodnie i mieć charakter samodzielny.

96. Ustawodawca nie określił zamkniętego katalogu informacji stanowiących dane osobowe. Dlatego też przy rozstrzygnięciu, czy określona informacja lub informacje stanowią dane osobowe, nieuniknione jest w większości przypadków dokonanie zindywidualizowanej oceny, przy uwzględnieniu konkretnych okoliczności oraz rodzaju środków czy metod potrzebnych do identyfikacji osoby.

97. Za dane osobowe uznaje się w szczególności lub w określonych okolicznościach:

- a. numery telefonów;
- b. identyfikatory elektroniczne, np. adresy poczty elektronicznej;
- c. dane lokalizacyjne;
- d. zdjęcia i nagrania audio-wideo osoby fizycznej, chociażby wykonane w przeszłości, umożliwiające jej identyfikację.

98. Wobec obowiązującej przy przetwarzaniu danych osobowych zasady adekwatności szkoła jest uprawniona do pozyskiwania numerów telefonów rodziców (opiekunów prawnych) uczniów – przyjęć należy, że na przetwarzanie tych numerów, tak jak i wszystkich innych danych nie wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz.U. 2017 poz. 1646 z późn. zm.), szkoła powinna posiadać właściwe przesłanki prawne do przetwarzania tych danych.

VII.8 Dane wrażliwe

99. W czasie gromadzenia danych, należy zwrócić szczególną uwagę na tak zwane dane osobowe wrażliwe, do których zalicza się:

- a. dane ujawniające pochodzenie rasowe lub etniczne;
- b. dane ujawniające poglądy polityczne;
- c. dane ujawniające przekonania religijne lub światopoglądowe;
- d. dane ujawniające przynależność do związków zawodowych;
- e. dane genetyczne;
- f. dane biometryczne (wykorzystywane w celu jednoznacznego zidentyfikowania osoby fizycznej);
- g. dane dotyczące zdrowia;
- h. dane dotyczące seksualności lub orientacji seksualnej.

VII.9 Ochrona wizerunku

100. W odniesieniu do ochrony wizerunku stosuje się wszystko to, co zostało powiedziane powyżej w podrozdziale VII. 6 na temat ochrony danych osobowych.

101. Żadnemu członkowi personelu nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku nieletniego (filmowania, fotografowania) bez pisemnej zgody rodzica czy opiekuna nieletniego.

102. Upublicznianie przez placówkę wizerunku nieletniego wymaga pisemnej zgody rodzica czy opiekuna nieletniego.

103. Przed utrwaleniem wizerunku nieletniego należy jego oraz rodzica czy opiekuna poinformować o tym, gdzie będzie umieszczony zarejestrowany wizerunek i w jakim celu zostanie wykorzystany, ponadto należy uzyskać pisemne oświadczenie rodzica lub opiekuna prawnego o zapoznaniu się z zakresem przetwarzania danych osobowych.

104. Zasady fotografowania lub filmowania małoletnich:

- a. wszyscy nieletni muszą być stosownie ubrani;
- b. obraz ma się koncentrować na czynnościach wykonywanych przez małoletnich i w miarę możliwości przedstawiać grupy małoletnich;
- c. należy dopilnować, aby osoba fotografująca czy filmująca nie pozostała sama z małoletnimi, ani nie miała do nich dostępu bez nadzoru.

VII.10 Ochrona dobrego imienia (czci) osoby

105. Cześć człowieka jest dobrem osobistym i podlega ochronie cywilnoprawnej. Za naruszenie dobrego imienia (czci) osoby, sprawca podlega odpowiedzialności cywilnej i karnej.

106. Odpowiedzialność cywilna według zapisów Kodeksu cywilnego znajduje się w Art. 23 Kodeksu cywilnego, Art. 24 §1, 2, 3 Kodeksu cywilnego oraz ar. 448 Kodeksu cywilnego.

107. Z regulacji, o których mowa w punkcie 106 wynika, że osoba, której dobre imię (cześć) zostało naruszone przez cudze, bezprawne działanie, może domagać się:

- a. dopełnienia czynności potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia dobrego imienia, w szczególności złożenia stosownego oświadczenia, przeprosin, a jeśli pomówienie zostało dokonane za pomocą środków przekazu, również publikacji przeprosin w takim środku przekazu;
- b. zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę albo zasądzenia sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Jednocześnie należy wskazać, że w świetle prawa to pozwany (osoba, której zarzucono naruszenie dobra osobistego, np. dobrego imienia), a nie powód (poszkodowany takim naruszeniem), musi udowodnić, iż nie działał bezprawnie.

108. Odpowiedzialność karna. Niezależnie od odpowiedzialności cywilnej sprawca naruszenia dobrego imienia może odpowiadać karnie za swój czyn. W zależności od formy dokonanego naruszenia czci w grę wchodzić mogą dwa typy przestępstw opisanych w Kodeksie karnym art. 212 §1, 2, 3, 4 Kodeksu karnego oraz art. 216 §1, 2, 3, 4, 5 Kodeksu karnego.

109. Przestępstwa, o których mowa w punkcie 108 różnią się głównie formą ich popełnienia:

a. zniesławienie z art. 212 Kodeksu karnego popełnione jest za pośrednictwem innej osoby. Sprawca przekazuje dyfamacyjną treść innej osobie, niż ta, której treść dotyczy. Może być to klasyczne plotkarstwo bądź pomówienie w szerszym gronie, aż do pomówienia za pośrednictwem środków masowego przekazu. Dla zniesławienia decydująca jest zatem treść informacji, a nie jej forma przekazu;

b. zniewaga z art. 216 Kodeksu karnego ma miejsce wtedy, gdy treść taka zostałaby przekazana bezpośrednio osobie, której ona dotyczy, lub też publicznie, ale w zamiarze, by informacja taka dotarła do tej osoby. Dla zniewagi decydujący jest zatem przekaz (bezpośredni albo pośredni, ale z zamiarem, by informacja dotarła do pokrzywdzonego), choć oczywiście istotna jest również treść komunikatu.

Podkreślić należy jednocześnie, że oba przestępstwa są ścigane z oskarżenia prywatnego. W takiej sytuacji postępowanie karne toczy się wyłącznie na "wniosek" osoby pokrzywdzonej, przy czym policja czy prokurator nie biorą w nim udziału. Pokrzywdzony musi zatem złożyć akt oskarżenia, popierać go przed sądem oraz wskazać na dowody winy.

VII.11 Zasady dostępu uczniów do Internetu

110. Szkoła, która udostępnia małoletnim dostęp do Internetu, ma obowiązek podejmować działania mające na celu zabezpieczenie przed dostępem do treści mogących zagrażać ich prawidłowemu rozwojowi. W szczególności należy zainstalować i regularnie aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.

111. Na terenie szkoły dostęp ucznia do Internetu, udostępnianego przez szkołę możliwy jest wyłącznie pod nadzorem pełnoletniego członka personelu.

112. Upoważniony do nadzoru członek personelu ma obowiązek informowania uczniów o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu. Czuwa on także nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu.

113. Szkoła zapewnia stały dostęp do materiałów edukacyjnych dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu.

114. Wyznaczony członek personelu zapewnia, by na wszystkich komputerach na terenie szkoły z dostępem do Internetu było zainstalowane i aktualizowane:

- a. oprogramowanie filtrujące treści internetowe;
- b. oprogramowanie monitorujące korzystanie z Internetu (zastępczo dopuszcza się prowadzenie innych działań monitorujących);
- c. oprogramowanie antywirusowe;
- d. oprogramowanie antyspamowe;
- e. zapora sieciowa (firewall).

115. Wyznaczony członek personelu szkoły regularnie monitoruje komputery z dostępem do Internetu w celu sprawdzenia obecności potencjalnie niebezpiecznych treści. W przypadku ich wykrycia ustala tożsamość osoby korzystającej z komputera w czasie ich pojawienia się. Następnie przekazuje informację o zdarzeniu dyrektorowi.

116. W sytuacji opisanej w punkcie 114 pedagog lub psycholog, albo inna upoważniona osoba, przeprowadza z uczniem rozmowę na temat bezpieczeństwa w Internecie.

117. Jeżeli w wyniku przeprowadzonej rozmowy zostanie uzyskana informacja, że uczeń jest krzywdzony, należy podjąć działania opisane w Rozdziale VIII niniejszego dokumentu.

VII.13 Ochrona przed niesłusznym posądzeniem członków personelu

118. Członkowie personelu często odczuwają obawy lub lęki, a świadomość możliwości stawienia przed nimi oskarżenia hamuje ich działania. Aby uzyskać swobodę w pracy wychowawczej, należy unikać zachowań, które mogą stanowić podstawę do formułowania oskarżeń, nawet jeśli są one niezasadne.

119. Dlatego należy unikać:

- a. spotkań z uczniami w odizolowanych pomieszczeniach;
- b. wszelkich zachowań, które mogą zostać odebrane jako faworyzowanie jednego z uczniów;
- c. wszelkiego rodzaju angażowania się w fizyczny kontakt z uczniem, który może być źle rozumiany;
- d. noszenia prowokującego stroju;
- e. epatowania nagością w obecności uczniów;
- f. spotykania się sam na sam w pomieszczeniach prywatnych lub mieszkaniu ucznia bez obecności innych dorosłych;
- g. dawania podarunków specjalnych lub w sekrecie;
- h. wszelkich zachowań, które mogą zostać uznane za niemieszczące się w powszechnie przyjmowanych standardach okazywania sympatii podopiecznym lub wychowankom;
- i. wszelkich wypowiedzi, które mogą zostać potraktowane jako komplementowanie wyglądu ciał uczniów;
- j. robienia zdjęć w sytuacji, w której nie ma się pewności co do wyrażenia zgody przez ucznia lub jego rodzica (opiekuna prawnego).

120. Przestępcy seksualni zawsze przekraczają granice fizyczne, emocjonalne lub ustalone wzorce zachowań swoimi działaniami. Dlatego należy zawsze szczególnie uważać, aby podejmowane w dobrej wierze działania nie przekraczały tych granic.

121. Nigdy nie wolno dopuszczać do przekraczania granic fizycznego kontaktu w podejmowanej przez siebie aktywności lub w zabawach z uczniami. Szczególnie należy unikać zbyt bliskiego kontaktu fizycznego, takiego jak łaskotanie, obejmowanie (w tym obejmowanie nogami), pozwalanie na skakanie po sobie oraz kontaktów fizycznych, w których wykorzystywana jest siła fizyczna (takich jak zapasy, siłowanie się itp.). Bezwarunkowo zakazane jest niewłaściwe dotykanie ucznia, dotykanie lub obejmowanie ucznia bez jego zgody oraz nadużywanie dozwolonego kontaktu fizycznego.

122. Przekraczanie granic emocjonalnych oznacza traktowanie relacji z uczniem jako intymnych na wzór relacji z dorosłą osobą. Dlatego należy unikać:

- a. spędzania zbyt dużej ilości czasu z uczniem;
- b. zbyt częstych telefonów do ucznia czy pisania listów albo wiadomości;
- c. mocnego angażowania się w całe życie ucznia;
- d. działań zaborczych.

123. Niedopuszczalne jest przekraczanie przyjętych wzorców zachowań, czyli robienie czegoś, na co rodzice (opiekunowie prawni) ucznia by nie pozwolili. Dlatego unikać należy:

- a. wszelkich działań, które mogłyby zostać odebrane jako ośmieszanie wiary rodziców lub opiekunów;
- b. pozwalania uczniowi na robienie czegoś wbrew woli jego rodziców lub opiekunów;
- c. obdarowywania ucznia bez pozwolenia rodziców lub opiekunów.

VIII. Zasady postępowania w przypadku zauważenia oznak lub otrzymania informacji o nadużyciu

124. Wiadomość o fakcie przemocy lub wykorzystania ucznia lub o prawdopodobieństwie tych faktów może pochodzić z różnych źródeł:

- a. sam uczeń może to ujawnić;
- b. ktoś ujawni, że wie od ucznia, iż w stosunku do niego lub innego małoletniego użyto przemocy lub nadal jest wykorzystywany i doznaje jakiejś formy przemocy;
- c. uczeń może pokazywać zranienia, ale nie potrafi przedstawić wystarczającego wyjaśnienia;
- d. zaburzenia zachowania ucznia mogą wskazywać na to, że prawdopodobnie doświadcza on jakiegoś rodzaju przemocy.

125. Objawy w zachowaniu małoletniego, które mogą wskazywać na wykorzystywanie seksualne:

- a. „erotyzacja: prowokacyjne i uwodzicielskie zachowania seksualne małoletniego w stosunku do osób z otoczenia; (...) erotyczna twórczość dziecka — gdy w rysunkach (...) zaczynają dominować elementy seksualne; agresja seksualna wobec innych uczniów; angażowanie rówieśników i młodszych w nietypową aktywność seksualną;
- b. problemy emocjonalne: silne poczucie winy u małoletniego wynikające z tego, że czuje się on odpowiedzialny za zachowanie seksualne podejmowane wobec niego; poczucie bycia złym, innym, gorszym – uczeń ma wrażenie, że to, co je spotkało, wynika z tego, iż jest ono złe, niegodziwe; poczucie nadmiernego wstydu związanego z przekroczeniem granic intymnych; dawanie do zrozumienia, że ma się jakąś straszną tajemnicę - dorosły podejmujący kontakt seksualny z dzieckiem często mówi mu, że nie może o tym nikomu powiedzieć; poczucie stygmatyzacji – uczniowi wydaje się, że jest inne niż rówieśnicy z powodu doznanego urazu; negatywny stosunek do własnego ciała, poczucie zbrukania i wstrętu;
- c. zachowania autodestrukcyjne: samookaleczenia; próby samobójcze; zaburzenia jedzenia (bulimia, anoreksja); uzależnienia (np. nadużywanie alkoholu, narkotyków); prostytutcja dziecięca;
- d. dolegliwości psychosomatyczne: bóle brzucha; nudności, wymioty; zaburzenia miesiączkowania;
- e. objawy nerwicowe: wtórne moczenie nocne; zanieczyszczanie się kałem; zaburzenia snu, koszmary senne;
- f. problemy szkolne: zaburzenia koncentracji uwagi; nagłe obniżenie wyników w nauce; unikanie zajęć wychowania fizycznego; problemy w relacjach rówieśniczych”.

126. Powzięcie wiedzy o faktycznych lub prawdopodobnych przypadkach przemocy wymaga podjęcia odpowiednich działań.

VIII.1 Jak należy postępować?

127. Jeżeli zostaniesz poproszony o rozmowę, w trakcie której otrzymasz informacje o niestosownym zachowaniu członka personelu - bez względu na to, czy zgłasza się osoba poszkodowana (ofiara nadużycia), czy ktoś z jej otoczenia:

- a. zachowaj spokój;
- b. słuchaj spokojnie i traktuj zgłaszającego poważnie. Zadawaj pytania tylko w celu uściślenia. Nie zadawaj pytań naprowadzających i wtrącających. Nie sugeruj własnych słów, używaj tylko słów zgłaszającego. Pozwól zgłaszającemu mówić w jego własnym tempie;

- c. stosuj aktywne słuchanie, które wyraża współczucie, spokój i wsparcie. Nie okazuj szoku ani przerażenia w reakcji na słowa zgłaszającego;
  - d. zapewnij zgłaszającego, że wyjawiając nadużycie, postąpił właściwie;
  - e. poinformuj zgłaszającego, że zrobisz wszystko co możliwe, by pomóc osobie skrzywdzonej;
  - f. jeśli zgłaszającym jest ofiara nadużycia:
    - zapewnij zgłaszającego, że to nie on ponosi winę za zaistniałą sytuację,
    - zaproponuj zgłaszającemu, że będziesz mu towarzyszyć w drodze do osoby, u której uzyska dalszą pomoc.
  - g. wyjaśnij zgłaszającemu, że otrzymanymi od niego informacjami będzie trzeba podzielić się z innymi. Pod koniec rozmowy poinformuj go, co zamierzasz dalej zrobić i komu zostaną przekazane uzyskane informacje;
  - h. pamiętaj: osoba, która jako pierwsza dowiaduje się o zaistnieniu potencjalnego przypadku nadużycia wobec małoletniego, nie jest upoważniona do wydawania decyzji, czy fakt nadużycia rzeczywiście miał miejsce. Jest to zadanie dla odpowiednich organów i instytucji, do których sprawa zostanie skierowana na dalszych etapach. Nie masz też obowiązku przeproszenia za czyny, o których dowiedziałeś się podczas rozmowy;
  - i. jeżeli wcześniej nie sporządziłeś notatki, niezwłocznie spisz przebieg rozmowy i czytelnie podpisz się pod swoją relacją;
  - j. działaj natychmiast, zgodnie z procedurą zawartą w Rozdziale IX;
  - k. poinformuj o zaistniałej sytuacji dyrektora szkoły.
- 128.** W przypadku, gdy ciebie oskarżono o nadużycie wobec małoletniego:
- a. W takiej sytuacji - nawet jeśli zarzuty są nieprawdziwe i krzywdzące - należy uznać, że jako strona w sprawie nie jesteś obiektywny i dlatego niezwłocznie należy powiadomić o wszystkim swojego dyrektora, który podejmie dalsze konieczne działania;
  - b. Bezwarunkowo zakazane jest kontaktowanie się z oskarżającym, gdyż może to zostać odebrane jako próba nacisku mająca na celu zamknięcie mu ust i wyciszenie całej sprawy.
- 129.** W przypadku, gdy w twoim środowisku zaczynają krążyć plotki o rzekomym nagannym postępowaniu twoim lub innego członka personelu:
- a. o sprawie poinformuj dyrektora szkoły (nawet jeśli relacjonowana sprawa wydaje się mało wiarygodna), gdyż pozwoli to mu na przygotowanie się – z wyprzedzeniem – na ewentualny późniejszy rozwój sytuacji;
  - b. może się zdarzyć, że zostaniesz poproszony o pomoc – podobnie jak w przypadku osoby pierwszego kontaktu – wówczas uzyskuj możliwie dokładne informacje, ale wyłącznie w tym celu, aby przekazać je dyrektorowi szkoły;
  - c. nie wolno ci prowadzić dochodzenia na własną rękę; musisz pamiętać, że w przypadku krążących plotek to, co samemu się słyszało, daje niepełny obraz – zadaniem dyrektora jest zgromadzenie niezbędnych informacji i podjęcie dalszych działań zgodnie z procedurami określonymi w *Normach*.

VIII.2 Jak nie postępować?

- 130.** Nie wpadaj w panikę, zachowaj spokój. Nie reaguj afektywnie.
- 131.** Nie lekceważ słów zgłaszającego. Nie wyrażaj przypuszczeń, sugestii, nie stawiaj hipotez, nie parafrazuj tego, co powiedziała dana osoba, ani nie przedstawiaj alternatywnych wyjaśnień.
- 132.** Powstrzymaj się od wyrażania opinii na temat domniemanego sprawcy, zarówno negatywnych, jak i pozytywnych.
- 133.** Nie staraj się wyciągać od zgłaszającego dodatkowych informacji ponad te, które pozwalają określić czas, miejsce i inne okoliczności zdarzenia oraz wiek pokrzywdzonego

w czasie, gdy mogło dojść do nadużycia. Nie dopytuj o szczegóły. To, co zgłaszający powiedział w sposób wolny, stanowi granicę informacyjną. Zadawanie pytań osobie zgłaszającej fakt w rzeczywistości może wpłynąć na sposób, w jaki zostaną przedstawione później wydarzenia.

134. Nie składaj żadnych obietnic, których nie będziesz w stanie dotrzymać, zwłaszcza dotyczących poufności, unikaj stwierdzeń typu: "obiecuję, że nikomu o tym nie powiem" lub "to zostanie między nami" itp.

135. Nie ujawniaj szczegółów rozmowy osobom postronnym, a w szczególności osobie, której zgłaszający postawił zarzuty.

136. Nie proś zgłaszającego, aby powtarzał opowiadanie danej historii.

VIII.3 O czym nie wolno zapomnieć?

137. Ocenianie a zwłaszcza rozstrzygnięcie, czy podejrzenia lub oskarżenia są zasadne, nie należy do personelu.

138. Wszystkie podejrzenia i zarzuty muszą być traktowane poważnie i trzeba je rozstrzygać zgodnie z procedurami przewidzianymi w niniejszym dokumencie oraz w Kodeksie postępowania karnego, we współpracy z właściwymi organami, posiadającymi odpowiednie kompetencje.

139. W przypadku ujawnienia sprawy opinii publicznej (nawet w minimalnym zakresie) należy postępować zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym dokumencie.

IX. Procedura działania interwencyjnego

140. Odpowiedzialnymi za wdrożenie *Norm*, dopilnowanie, by były one respektowane, a w sytuacji, kiedy pojawiają się sygnały o przemoc lub nadużyciu wobec małoletniego, zobowiązanymi do podjęcia odpowiednich działań w placówce oświatowej jest dyrektor placówki.

141. Każdy pracownik szkoły, w tym nauczyciel, personel administracyjny, trener, animator, wolontariusz, praktykant, stażysta, który zostaje poinformowany o podejrzeniu, zarzutach lub faktach dotyczących przemoc lub nadużycia wobec małoletniego, jest odpowiedzialny za przestrzeganie niniejszej procedury i podejmowanie odpowiednich działań.

142. Osoba, która ma podejrzenie lub została powiadomiona o przypadku przemoc lub nadużycia wobec ucznia, powinna w pierwszej kolejności zgłosić ten fakt dyrektorowi, który jest odpowiedzialny za zajmowanie się sprawami związanymi z zarzutami lub podejrzeniami dotyczącymi przemoc i nadużyć. W sytuacji, gdy jest to niemożliwe lub w okolicznościach danej sprawy niewskazane, należy zgłosić ten fakt organowi nadrzędnemu, mającemu uprawnienia do podejmowania działań wobec dyrektora.

143. Należy zgłosić dyrektorowi na piśmie to, co zostało przekazane w tajemnicy przez ucznia, nawet jeśli istnieje obawa, że małoletni będzie przez to cierpieć. Jest to ważne również wtedy, gdy nie ma się pewności co do własnych podejrzeń.

144. Zgłaszający powinien się upewnić, że zgłoszenie zostało potraktowane poważnie i wdrożono odpowiednie procedury.

145. W przypadku zaistniałej sytuacji dyrektor lub osoba przez niego wyznaczona powinna przekazać personelowi placówki tylko te informacje, które są niezbędne dla zabezpieczenia dobra małoletniego oraz ustalenia faktów, w zakresie niezbędnym do podjęcia dalszych działań.

146. Jeżeli istnieje podejrzenie, że osobą odpowiedzialną za przemoc lub nadużycie wobec małoletniego jest członek personelu, na czas przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego

dyrektor odsuwa taką osobę od pełnienia obowiązków wymagających bezpośrednich kontaktów z małoletnimi, nie narażając jej na utratę reputacji. W przypadku analogicznych podejrzeń wobec dyrektora, stosowne działania podejmuje kurator (zwierzchnik).

147. Jeśli oskarżenia o przemoc lub nadużycie wobec ucznia okażą się bezpodstawne, członek personelu lub dyrektor zostanie niezwłocznie przywrócony do pełnienia swoich dotychczasowych obowiązków. W takim przypadku przedsięwzięte zostaną jednocześnie przez dyrektora wszelkie środki, aby zaistniała sytuacja nie odbiła się negatywnie na sytuacji członka personelu lub dyrektora, pod adresem którego skierowane zostały bezpodstawne zarzuty.

148. Naszym priorytetem jest zapewnienie ucznia i jego rodziców (opiekunów prawnych), że sprawa zostanie rozpatrzona z należytą dyskrecją. Jednak żadne gwarancje w tym względzie nie mogą być składane.

149. Członek personelu, w tym: wychowawca, nauczyciel, pracownik, trener, animator, wolontariusz, praktykant, stażysta nigdy sam nie powinien zajmować się wyjaśnianiem podejrzeń, zarzutów lub zaistniałych faktów.

150. Odpowiedzialność za tok postępowania po zgłoszeniu faktu przemocy lub nadużycia bądź podejrzenia o przemoc lub nadużycie wobec ucznia spoczywa na dyrektorzce.

151. Zadaniem dyrektora jest wyłącznie zweryfikowanie zgłoszenia pod kątem jego wiarygodności. W tym celu dyrektor podejmuje postępowanie wyjaśniające, w ramach którego:

a. przeprowadza rozmowę z uczniem z zachowaniem zasady stanowiącej, że w przypadku, gdy zgłoszenie dotyczy osoby poniżej 18 roku życia, rozmowa z osobą pokrzywdzoną może odbyć się tylko w obecności rodziców (prawnych opiekunów) oraz w obecności psychologa/pedagoga szkolnego.

b. jeżeli istnieje podejrzenie, że osobą odpowiedzialną za przemoc lub nadużycie wobec ucznia jest członek personelu, przeprowadza rozmowę z taką osobą starając się nie ujawnić jej informacji pozwalających na zidentyfikowanie osoby poszkodowanej oraz zgłaszającej nadużycie;

c. jeśli zachodzi taka potrzeba przeprowadza rozmowy z ewentualnymi świadkami zdarzenia starając się przy tym zachować w dyskrecji informacje pozwalających na zidentyfikowanie domniemanego sprawcy, osoby zgłaszającej i poszkodowanej;

d. w razie potrzeby zasięga rady osób kompetentnych.

152. W trakcie postępowania wyjaśniającego dyrektor powinien brać pod uwagę powagę i delikatność sprawy oraz troskę o ofiarę nadużycia, która może odczuwać ból i wstyd.

153. Dyrektor ma obowiązek sporządzenia protokołu z postępowania wyjaśniającego oraz zabezpieczenia wszystkich dowodów zdarzenia, w tym: listów, pism, korespondencji elektronicznej lub notatek z rozmów telefonicznych mających związek ze sprawą.

154. Dokumentacja postępowań wyjaśniających prowadzonych w przedmiocie aktów przemocy lub nadużyć wobec małoletniego czy podejrzeń o przemoc lub nadużycia wobec małoletniego podlega zabezpieczeniu i jest przechowywana przez dyrektora jako informacja poufna.

155. Obowiązkiem dyrektora jest zadbanie, aby placówka posiadała dane teleadresowe służb uprawnionych do działania w sprawach przestępstw wobec małoletnich.

156. Jeśli przeprowadzone postępowanie wyjaśniające nie wykluczy w jednoznaczny sposób wersji zdarzeń stwierdzonej przez członka personelu lub przedstawionej przez samego ucznia, wskazującej na możliwość wystąpienia przestępstwa (w tym zwłaszcza z wykorzystaniem przemocy lub nadużycia wobec małoletniego), tj. w szczególności jeżeli uzyskana wiadomość dotycząca aktów przemocy lub nadużycia wobec małoletniego okaże się wiarygodna, a także w sytuacji, w której w toku postępowania wyjaśniającego

powzięta zostanie wiarygodna wiadomość nie wskazująca wprawdzie na prawdopodobieństwo popełnienia przestępstwa wobec ucznia, lecz rodząca obawę o krzywdzenie małoletniego w inny sposób, w tym w razie podejrzenia o występowanie nieprawidłowości w rodzinie, dyrektor, ma obowiązek zgłosić zdarzenie kompetentnym organom – policji, prokuratorowi lub sądowi rodzinnemu i opiekuńczemu. Zgłoszenia tego dokonuje osobiście lub przez uprawnioną przez siebie osobę.

157. Przewidziana powyżej procedura w żaden sposób nie zwalnia ani nie modyfikuje obowiązków wynikających wprost z przepisów prawa, w tym m.in.:

a. z obowiązku zawartego w Kodeksie postępowania karnego - art. 304 §1:

„Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.”

b. z obowiązków zawartych w art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:

„1. Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora.

158. Osoby będące świadkami przemocy w rodzinie powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.” z obowiązków przewidzianych w art. 572 Kodeksu postępowania cywilnego:

„§1. Każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy.

§2. Obowiązek wymieniony w §1 ciąży przede wszystkim na urzędach stanu cywilnego, sądach, prokuratorach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach Policji, placówkach oświatowych, opiekunach społecznych oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi lub osobami psychicznie chorymi.”

159. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa wobec małoletniego, szczególnie w zakresie przestępstw związanych z art. 207 Kodeksu Karnego, czyli znęcaniem się fizycznym lub psychicznym nad małoletnim, lub z art. 200 Kodeksu Karnego, tj. dopuszczaniem się czynów lubieżnych wobec małoletniego, należy złożyć w prokuraturze rejonowej właściwej dla miejsca popełnienia przestępstwa lub w najbliższej komendzie policji. Zawiadomienie może być złożone w formie pisemnej lub ustnej, która zostanie spisana do protokołu przez funkcjonariusza policji. Podstawą zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa nie musi być pewność popełnienia przestępstwa, lecz wystarcza wiarygodna wiadomość o możliwości zaistnienia przestępstwa.

160. Jeżeli sytuacja ucznia nie wskazuje na fakt popełnienia względem niego przestępstwa lub nie udało się zgromadzić wiarygodnych informacji w tym zakresie, lecz istnieje obawa o występowanie nieprawidłowości w rodzinie, w szczególności podejrzenie, że dziecko jest krzywdzone lub zanedbywane, należy złożyć do sądu rodzinnego, tj. do Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego, okręgu pobytu dziecka, którego postępowanie ma dotyczyć, wniosek o wgląd w sytuację rodzinną dziecka. Wniosek powinien zawierać dane personalne rodziny, adres zamieszkania oraz stwierdzone niepokojące fakty. Zawiadomienie jest zwolnione z opłat sądowych.

X. Zasady ustalenia planu wsparcia dla ucznia po ujawnieniu krzywdy

161. Pomimo zastosowania procedury interwencji, dyrekcja tworzy grupę wsparcia dla ucznia będącego ofiarą. W skład grupy wchodzi zwyczajowo wychowawca klasy, psycholog szkolny, pedagog szkolny.

162. Skład grupy może być rozszerzony o dodatkowych specjalistów, w zależności od doznanej krzywdy.

163. Celem spotkań grupy wsparcia jest ustalenie niezbędnej pomocy dla ucznia zarówno na początku interwencji, jak i w przyszłości.

164. Ze spotkań sporządza się dokument: Indywidualny Plan Działania (IPD), który zawiera szczegółowy plan działań dotyczący ucznia, który będzie przechowywany w jego aktach.

165. IPD zawiera informacje o podejmowanych działaniach, planie spotkań oraz okresie trwania wsparcia.

166. Wnioski ze spotkań z pedagogiem lub psychologiem szkolnym stanowią dane wrażliwe i nie są dołączane do IPD, wyjątek stanowią sytuacje zagrożenia życia lub zdrowia ucznia np. o planowanym samobójstwie.

XI. Ochrona małoletniego w sytuacji podejrzeń lub zaistnienia wykorzystania

167. Zapobieganie wszelkim formom krzywdzenia małoletnich wymaga dyscypliny w organizacji szkoły i respektowania przyjętych zasad przez wszystkich członków personelu.

168. Obszary działalności uznane za szczególnie wrażliwe to te, które bezpośrednio dotyczą prawa jednostki do ochrony danych osobowych, wizerunku oraz przed manipulacją czy wykorzystaniem niewiedzy. Dane osobowe małoletnich podlegają ochronie zgodnie z przepisami dotyczącymi ochrony i przetwarzania danych osobowych, uwzględniając Politykę Bezpieczeństwa Danych Osobowych obowiązującą w placówce. W przypadku naruszenia praw i wolności osobistych, w tym prawa do prywatności, konieczne jest niezwłoczne zgłoszenie incydentu dyrektorowi lub wyznaczonej przez niego osobie.

169. Nikt z personelu nie może udostępnić żadnym mediom informacji o uczniu, jego rodzicu czy opiekunie.

170. W przypadku uzasadnionych sytuacji dyrektor może zwrócić się do rodzica lub opiekuna prawnego małoletniego o zgodę na udostępnienie jego danych kontaktowych przedstawicielom mediów. Jedynie w przypadku uzyskania takiej zgody dyrektor może udzielić przedstawicielom mediów danych kontaktowych rodzica lub opiekuna prawnego małoletniego.

171. W żadnym wypadku nie wolno kontaktować przedstawicieli mediów z uczniem.

172. Poza dyrektorem lub osobą wyznaczoną przez niego nikt z personelu nie ma prawa wypowiedzania się wobec mediów o sprawie ucznia, jego rodzica czy opiekuna.

XII. Procedury określające zakładanie „Niebieskiej Karty”

173. Głównym celem "Niebieskich Kart" jest doskonalenie pomocy oferowanej przez szkołę oraz tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

173. Jeśli uczeń zgłosi pracownikowi szkoły, że jest ofiarą przemocy, pracownik zobowiązany jest jak najszybciej zgłosić ten fakt dyrektorowi szkoły, a ten po rozpatrzeniu sprawy, nie bagatelizując jej zgodnie z *Normami* może wszcząć procedurę „Niebieskiej Karty”.

174. Procedura „Niebieskich Kart” stosowana jest każdorazowo w sytuacjach podejmowania interwencji, gdy istnieje podejrzenie krzywdzenia ucznia zgodnie z obowiązującymi przepisami Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r.

w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

XIII. Sposób konsultacji z rodzicami i uczniami na temat „Normy ochrony uczniów w PZS nr 2 im. W. Witosa w Środzie Śląskiej” oraz monitorowanie realizacji w/w dokumentu

175. Na pierwszych spotkaniach w szkole we wrześniu klasy pierwszej, rodzice oraz uczniowie zapoznają się z dokumentem dotyczącym ochrony uczniów przed krzywdzeniem. Treść tego dokumentu jest dostępna na stronie internetowej szkoły. Rodzice składają podpis, potwierdzając swoje zapoznanie się z treścią wymienionych norm, podczas pierwszego zebrania z rodzicami.

176. W szkole wyznaczono zespół specjalistów (pedagodzy, psycholog, nauczyciel) odpowiedzialnych za monitorowanie realizacji Norm Ochrony Małoletnich oraz za reagowanie na sygnały naruszenia zapisów Norm Ochrony Małoletnich i prowadzenie rejestru zgłoszeń, jak również za proponowanie zmian w przyjętych w Normach Ochrony Małoletnich.

XIV. Postanowienia końcowe

177. Niniejsza wersja dokumentu *Normy ochrony uczniów PZS nr 2 im. W. Witosa w Środzie Śląskiej*, zostaje przekazana do stosowania w praktyce w Powiatowym Zespole Szkół nr 2 im. Wincentego Witosa w Środzie Śląskiej.

Normy ochrony uczniów

Ja, niżej podpisany/a:

Imię i nazwisko

Adres zamieszkania

pełniąc obowiązki

funkcja/zadanie

W Powiatowym Zespole Szkół nr 2 im. Wincentego Witosa

ul. Św. Andrzeja 4, 55-300 Środa Śląska

oświadczam, że:

Zapoznałem/am się z dokumentem *Normy ochrony uczniów PZS nr 2 im. Wincentego Witosa w Środzie Śląskiej* przekazanym do stosowania w praktyce zawodowej w Powiatowym Zespole Szkół nr 2 im. Wincentego Witosa w Środzie Śląskiej na mocy zarządzenia dyrektora z późniejszymi ewentualnymi zmianami. Rozumiem jego zawartość i przyjmuję do wiadomości jego treści i związane z nim obowiązki, procedury i grożące mi konsekwencje prawne za ich niedostosowanie.

Zobowiązuje się do przestrzegania zasad w zawartych w ww. dokumencie, a w szczególności:

1. Oświadczam, że będę traktować uczniów z należyтым szacunkiem, niezależnie od ich rasy, koloru skóry, płci, języka, wyznania, poglądów, narodowości, pochodzenia etnicznego lub społecznego, majątku, niepełnosprawności, miejsca urodzenia lub innych podobnych cech.
2. Zobowiązuję się nie używać w stosunku do uczniów języka lub zachowania napastliwego, obraźliwego, seksualnie prowokacyjnego, poniżającego lub nieodpowiadającego normom kultury.
3. Zobowiązuję się nie zapraszać do siebie ani nie być sam na sam z uczniami w moim domu,
o ile nie byłby w sytuacji bezpośredniego zagrożenia fizycznego lub sytuacja zagrażająca ich bezpieczeństwu.
4. Zobowiązuję się nie stosować żadnych form karcenia lub kary cielesnej i psychicznej wobec uczniów.
5. Zobowiązuję się natychmiast zgłaszać wszelkie obawy i oskarżenia dotyczące przemocy lub wykorzystywania nieletnich, zgodnie z ustalonymi procedurami.

Rozumiem, że nieprzestrzeganie Norm i zasad dotyczących ochrony uczniów w praktyce pedagogicznej będzie traktowane jako poważne naruszenie podstawowych obowiązków wynikających z mojej roli nauczyciela/pracownika, a towarzyszyć mu będą wszelkie wynikające z tego konsekwencje, włącznie z natychmiastowym wyłączeniem z pracy z dziećmi lub młodzieżą. Potwierdzam swoje zrozumienie i akceptację tych warunków poprzez własnoręczny podpis.

data oraz czytelny, własnoręczny podpis